

מענה לשאלתא <<< אפשור הגירה מרצון מרצועת עזה

תקציר

הנסיבות הנוכחיות מציעות הזדמנות מחדשת לבחינת הרעיון של אפשור הגירה מרצון של פלסטינים ברצועה עזה למדינות צד שלישי בעולם. המוטיבציה של העזתים נותרה גבוהה, הקונצנזוס בקרב הציבור הישראלי גבוה גם הוא, והנשיא טראמפ הביע לאחרונה תמיכה פומבית במהלך. מאז השתלטות חמאס על הרצועה בשנת 2007 ועד ה-7 באוקטובר 2023 עזבו את הרצועה כ-250-300 אלף עזתים, ובחצי שנה מאז פרוץ המלחמה מוערך מספר העוזבים בכ-80-100 אלף. ישראל הציעה מספר דרכי גישה הומניטריות לילדים חולים ולמשפחות לעזוב דרך מעבר כרם שלום ודרך שדה התעופה רמון, לאחר ההשתלטות על מעבר רפיח. כניסת הנשיא טראמפ לתפקיד, הערכת סכומי העתק והשנים הרבות שייקחו לשיקום הרצועה, חוסר הרצון של הציבור הישראלי לראות שיקום בעזה ובכך חידוש האיום על העורף – פותחים כולם את האפשרות לבחינת מהלך של הגירה מרצון של עזתים למדינות העולם.

הסקירה להלן מביאה רקע רלוונטי ומציעה מספר דפ"אות שיש לבחון – כמו מדינות המזרח התיכון, אפריקה והאינדו-פסיפיק, קהילות פלסטיניות בחו"ל, הסוגיה המשפטית ודרכי גישה מעשיות מחוץ לרצועה, לצד מנפים מדיניים וכלכליים על מצרים למתן אור ירוק למהלך.

נדגיש, שהמסמך להלן מוגש במענה לשאלתא מצד גורמי ממשל וסוקר את מתן האפשרות להגירה מרצון לאוכלוסיה העזתית, ולא הגירה או גירוש בכפייה. בזאת העזתים יקבלו את אותן אפשרויות שיש לאזרחים רבים בעולם, בהינתן שמדינות צד שלישי יסכימו לקבלם.

רקע

- רצועת עזה פתחה את מלחמת התקומה ב-7 באוקטובר עם רציחתם, פציעתם, חטיפתם ופינויים של אלפי ישראלים. לאורך שנים, הרצועה מהווה איום אסטרטגי משמעותי על ביטחון ישראל.
- האוכלוסייה מהווה מרכיב מרכזי בלחימה: בין היתר, מעבר בטוח של אוכלוסיה לאיזורים הומניטריים, ביקורת בינ"ל קשה על

ישראל סביב טענות על פגיעה באוכלוסיה בלתי מעורבת. מעל הכל, קיומה של אוכלוסיה משמעותית של פלסטינים שחונכו על ברכי המאבק המזויין – בין אם על ידי חמאס, פת"ח או אחרים – ועל פי כל סקר והניסיון המצטבר במאה האחרונה, רובם נותרו מחוייבים בתמיכה למאבק בישראל.

אפשור הגירה מרצון מתוך השטח למדינות העולם היא אפשרות שעלתה מתחילת המלחמה על מנת למתן את האיום מעזה, וזכתה לתמיכה מפתיעה בקרב רוב חלקי הציבור הישראלי, ונשקלת לחיוב גם בקרב הפלסטינים תושבי הרצועה.

הדבר ייתן מענה לביקוש הגבוה בקרב האוכלוסיה העזתית לצאת לחיים חדשים במדינה אחרת, לצד זה שיתרום למיתון האיום מהרצועה.

לצד אפשרות זו, נפנה לתכנית "האיים ההומניטריים" להעברת השלטון האזרחי והשליטה על הסיוע ההומניטרי מחמאס זמנית לידי ישראל עד מציאת הסדר קבע בעזה.

היתכנות

המוטיבציה של פלסטינים רבים בעזה להגר למדינות העולם נותרה גבוהה – באופן מובן. סקר של מכון PCPSR היושב ברמאללה בראשות ד"ר ח'ליל שקאקי, שמפרסם סקרים תדירים בקרב האוכלוסיה הפלסטינית, מצא רצון של 31% בקרב תושבי עזה להגר – נכון לספטמבר 2023. עיקר הסיבות היו כלכליות, ולאחריהן סיבות פוליטיות, הזדמנויות אקדמיות, ביטחון ושחיתות בקרב המנגנונים הפלסטינים.¹ ביוני 2024, פורסם סקר שמראה ש-44% מהצעירים תושבי עזה מעוניינים להגר.² יש להניח שהמספרים בפועל גבוהים בהרבה.

1 <https://www.pcpsr.org/sites/default/files/AB8%20Palestine%20Report%204%20English%2026June2024.pdf>

2 https://www.mako.co.il/news-military/2024_q2/Article-806769a2df76091026.htm

- קונצנזוס ישראלי מימין ומשמאל: מספר סקרים הראו תמיכה גבוהה בקרב חלקים רבים בציבור הישראלי לאפשר הגירה מרצון מעזה. סקר אחד מצא ש-76% מהישראלים תומכים במהלך,³ לצד אחרים שהראו תוצאות גבוהות יותר. סקר אחרון שהתפרסם הראה תמיכה של כ-80% מהציבור היהודי בישראל למהלך, לצד רוב בציבור הערבי בישראל שמתנגד לו.⁴
- נשיא ארה"ב דונלד טראמפ התבטא לאחרונה בתמיכה למהלך. הנשיא טראמפ הביע תמיכה ברעיון שירדן ומצרים יקלטו פליטים פלסטינים: "אנחנו עושים בשבילם הרבה, והם יעשו את זה." זאת, בין היתר לאור ההרס הרב בעזה והאפשרות הבלתי סבירה לחזור לסביבות המגורים המקוריות שלהם.⁵
- הנזק הרב ברצועת עזה מוערך במיליארדי דולרים ובשנים ארוכות של שיקום. לאחרונה העריך האו"ם שיש למעלה מ-50 מיליון טון של הריסות בעזה, ושייקח 1.2 מיליארד דולר ויותר מ-20 שנה לשיקום הרצועה.⁶ יש לציין שלמדינת ישראל אין בהכרח אינטרס לאפשר את השיקום ובכך לסלול את הדרך לחידוש האיום הצבאי מרצועת עזה.
- מספר מוערך של עוזבים

- מספר הפלסטינים שעזבו את עזה בין השתלטות חמאס ב-2007 לפרוץ המלחמה באוקטובר 2023 מוערך בכ-250 300 אלף.⁷
- עליהם נוספים כ-80-100 אלף שמוערך שעזבו את הרצועה דרך מעבר רפיח מפרוץ המלחמה באוקטובר 2023 ועד ההשתלטות של צה"ל על מעבר רפיח בתחילת מאי 2024.⁸ מקורות אחרים מדברים על כ-200 אלף עוזבים.
- ישראל אפשרה לעשרות עד מאות בודדות של פלסטינים להיכנס לשטח ישראל לצורך קבלת טיפול רפואי ואף לעבור למדינה שלישית דרך שדה התעופה רמון, כמו ההנחיה לאפשר לילדים חולים לעבור למדינה שלישית, מקרה שחל על כ-200 ילדים שהוטסו לאיחוד האמירויות.⁹
- מספר פסיקות בג"ץ אפשרו למספרים נמוכים של פלסטינים לצאת למצרים דרך מעבר כרם שלום ומעבר דרך שטח ישראל לצורך קבלת טיפול רפואי.

● **מספר מדינות בעולם שקלו או הודיעו על כוונתן לאפשר קבלת פליטים פלסטינים מעזה. ביניהן:**

- **קטאר:** מאמץ ממשלתי של ישראל להוביל שיח מול קטאר

- על קבלת פלסטינים כמעט ונשא פרי, כך לפי דיווחים.¹⁰
- **קנדה:** בחודש מאי הודיעו הרשויות בקנדה על כוונתן להוציא 5,000 ויזות לקבלת פליטים פלסטינים מעזה בעקבות המבצע הקרקעי ברפיח, פי 5 מהמספר הראשוני שהתחייבו אליו.¹¹
- מדינות נוספות כמו ספרד הביעו נכונות לקלוט מכסות מסוימות של פלסטינים.
- יש לציין שכבר היום קיימות קהילות גולים גדולות של פלסטינים בחו"ל – בארה"ב, צ'ילה, הונדורס, וגם במדינות האיזור כמו לבנון, מצרים, ירדן וערב הסעודית.

- 3 <https://www.inn.co.il/news/626032>
- 4 <https://www.jpost.com/international/article-840500>
- 5 <https://www.timesofisrael.com/theyre-gonna-do-it-okay-trump-insists-on-jordan-egypt-taking-in-gazans>
- 6 <https://www.reuters.com/world/middle-east/war-ravaged-gaza-faces-multi-billion-dollar-reconstruction-challenge-2025-01-20/>
- 7 <https://www.terrorism-info.org.il/he-7> תופעת-הגירת-צעירים-מרצועת-עזה/
- 8 <https://www.ynet.co.il/news/article/bjoxzqvqgo>
- 9 <https://www.kan.org.il/content/kan-news/politic/778638>

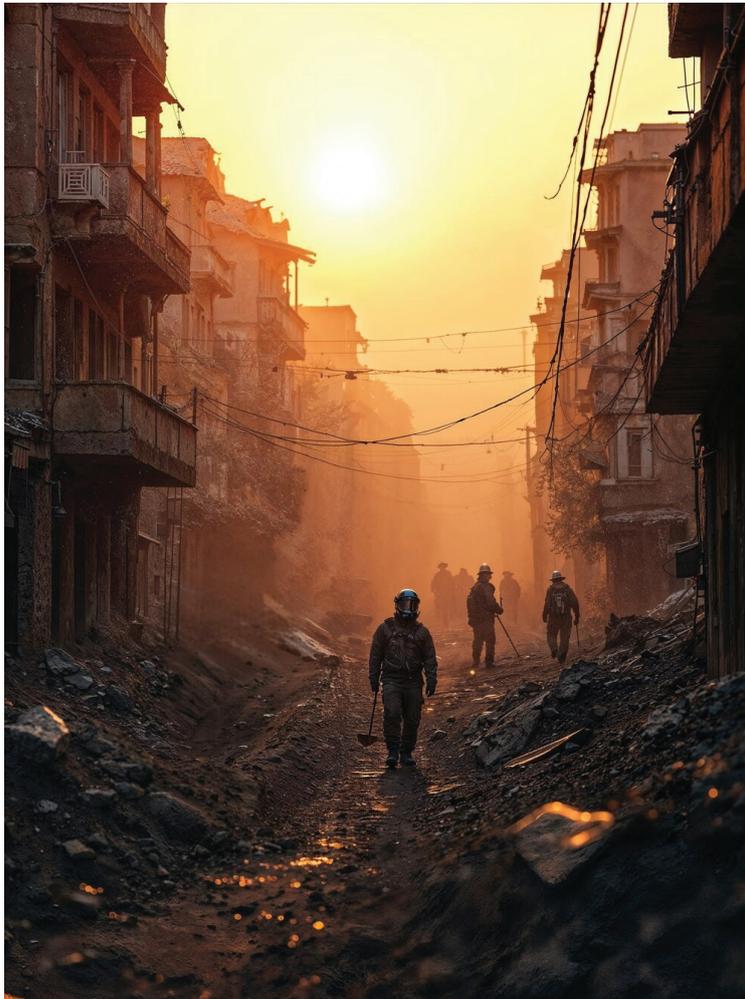
<https://www.israelhayom.co.il/magazine/hashavua/article/14854622>

<https://www.reuters.com/world/middle-east/canada-pledges-visas-5000-gaza-residents-related-canadians-2024-05-27/>

שטח מצרים למדינות אחרות, ולא דווקא קליטתם במצרים עצמה, יכולות להיות מנוף משמעותי בידי ממשל טראמפ.

- מדינות במזרח התיכון, באפריקה, באינדו-פסיפיק, בדרום אמריקה וברחבי העולם שעשויות להסכים לקלוט מכסות של פלסטינים תמורת הטבות כלכליות או מדיניות: כבר היום מדינות כמו בוליביה, קמבודיה, אקוודור, אסוויני, מוזמביק, ג'יבוטי, סנגל, סומליה, ונצואלה ואחרות מאפשרות כניסה לדרך פלסטיני ללא ויזה. קטאר הביעה נכונות בעבר לקלוט מספרים נוספים. מדינות באפריקה שנמצאות על סף פיתוח כלכלי משמעותי עשויות להסכים לקלוט ידדים עובדות. יש לבחון אפשרויות אלה מול המעשיות והמנופים המדיניים הרלוונטים.
- דרכי גישה מהרצועה: אפשרויות יציאה מהרצועה שאינן תלויות במצרים כמו מעבר בטוח דרך שטח ישראל או בנתיבים ימיים.
- אפשרות של מנופים על רצועת עזה לעידוד הרעיון, דרך מנופים הומניטריים וצבאיים.

• תנועת הביטחוניסטים ומחלקת המחקר מציעים שורה של בכירים בעלי ניסיון ביטחוני, מדיני ומשפטי שיבחנו את מעשיות הרעיון ויציעו מספר דרכי פעולה נקודתיות למימוש.

- מצרים מאז ומתמיד הציבה קשיים על יציאת פלסטינים מעזה. כבר בתחילת המלחמה נשיא מצרים עבד פתח א-סיסי יצא נגד השיח בישראל לעידוד הגירה מהרצועה וקבע, "מה שקורה עכשיו בעזה הוא ניסיון לכפות על אזרחים לתפוס מחסה ולהגר למצרים – ואנחנו לא נקבל את זה. ... מצרים מתנגדת לכל ניסיון לפתור את הסוגייה הפלסטינית בדרכים צבאיות או באמצעות עקירה כפויה של פלסטינים מאדמתם – מה שיהיה על חשבון מדינות האזור", והציע שהפלסטינים יהגרו לנגב בשטח בישראל.¹² עדויות רבות מדברות על יחס עוין מצד הרשויות המצריות, פלסטינים שירדו למחתרת במצרים על מנת שלא יזוהו, ועל אי מתן האפשרות להשתמש במצרים כקרח קפיצה למקומות נוספים בעולם.
- לצד זה, מצרים אפשרה לאורך השנים ובמהלך המלחמה לפלסטינים לצאת לשטח מצרים תמורת דמי תיווך בלתי-רשמיים, שמוערכים בין \$2,500-\$15,000 לראש.¹³ סביר שלא לכל הפלסטינים בעזה יש אפשרות כלכלית לעמוד בהוצאה כזאת, לצד כך שעדויות מדברות על גביית כספים ללא סיוע ליציאה בפועל וגביית כספים נוספים במעמד היציאה למרות הסיכום מראש. אם הסכומים נכונים, משמעות הדבר שייטכן מאוד שקופת המדינה המצרית התעשרה במיליונים בכל שנה מהמהלך, זאת לצד הכנסות סביב הסיוע ההומניטרי שעובר משטחה לעזה.
- חמאס מונעת את יציאת הפלסטינים מעזה מחשש לאובדן שליטה על נכס אסטרטגי משמעותי בידיה, שימוש באוכלוסיה אזרחית למטרות טרוה. לצד זה, הרשות הפלסטינית ופרו-פלסטינים בעולם הובילו קמפיין שגינה את המלחמה בעזה, בין היתר מתוך טענות למטרה הנסתרת כביכול של ישראל במלחמה, "נכבה שנייה" ו"תכנית המדינה האחת" לסיפוח עזה.
- יש לציין שהמצב בו מדינה כמו מצרים מונעת יציאה של אוכלוסיה אזרחית מעזה, והעלמת העין הבינ"ל מצעד זה, הוא חסר תקדים בעולם. בכל מלחמה בעולם – אוקראינה, סוריה, אפגניסטן ואחרות – מדינות שכנות מאפשרות מעבר של פליטים ליתר העולם. כך למשל 6.8 אוקראינים וכ-6 מיליון פליטים סורים נמלטו למדינות אחרות דרך מדינות שכנות.

דפ"א את אפשרויות

- אנו מציעים להגיש סקירת עומק על מספר דרכי פעולה אפשרויות לבחינת הרעיון.
 - לחץ מדיני וכלכלי על מצרים: מצרים היא כלכלה בפשיטת רגל, שיש לה דירוג אשראי של בין B ל-B-. המצב הפנימי הבלתי יציב במצרים, האבטלה הגבוהה וחוסר היכולת של הממשל לספק אופק כלכלי לצעירים מאיים על יציבות ממשלת סיס. הבטחות כלכליות למצרים תמורת מתן אפשרות למעבר דרך

<https://www.ynet.co.il/news/article/rydza86w6> 12

<https://www.nytimes.com/2024/06/20/world/middleeast/palestinians-gaza-gofundme-egypt.html> 13
[/https://www.makorrishon.co.il/news/724297](https://www.makorrishon.co.il/news/724297)